

«Тасдиқ мекунам»
Ректори Донишгоҳи давлатии
молия ва иқтисоди Тоҷикистон
н.и.д. дотсент Абдуаллимзода Ҳ.А.
03.04.2023с.

Хулосаи
чаласаи васеи шурои олимони факултети иқтисод ва бизнеси
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

Диссертатсияи Халифазода Ҷовидон Бобоҳон дар мавзуи «Арзёбии самаранокии кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа (дар мисоли кластерҳои пахтаи минтақаи Хатлон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ дар кафедраи иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкории Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба анҷом расонида шудааст.

Халифазода Ҷовидон Бобоҳон аз соли 2020 унвонҷӯи кафедраи иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкории Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон мебошад.

Мавзуи диссертатсияи Халифазода Ҷовидон Бобоҳон дар чаласаи Шурои олимони Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон таҳти суратчаласаи №5/5.15 аз 29-уми декабри соли 2020 баррасӣ ва тасдиқ гардида, роҳбари илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, ректори Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ Давлатзода Қудрат Қамбар таъйин карда шудааст.

Мавзуи диссертатсияи Халифазода Ҷовидон Бобоҳон дар чаласаи якҷояи кафедраҳои иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкорӣ ва таҳлили иқтисодии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз «28» 09 соли 2022, суратмаҷлиси №02 муҳокима гардидааст.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсия дар мавзуи «Арзёбии самаранокии кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа (дар мисоли кластерҳои пахтаи минтақаи Хатлон)» чунин хулосаҳо бароварда шуд:

Баҳодиҳии иҷрои диссертатсия. Диссертатсияи Халифазода Ҷовидон Бобоҳон дар мавзуи «Арзёбии самаранокии кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа (дар мисоли кластерҳои пахтаи минтақаи Хатлон)» мавзуи рӯзмарраи шароити муосир буда, дар сатҳи баланди илмӣ навишта

шудааст. Ҳамзамон, бо забони илмӣ ва услуби хос навишта шуда, таҳқиқоти анҷомёфта ба ҳисоб меравад.

Ҳадафи таҳқиқоти мазкур ин омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣ-методи ташаккули кластерҳои агросаноатӣ ва пешниҳодҳои амалӣ оид ба баланд бардоштани самаранокии ташаккули кластерҳои пахта дар минтақаҳои кишвар ба ҳисоб меравад.

Навгониҳои таҳқиқоти илмиро асоснок намудани ҷанбаҳои назариявӣ-методи ташаккули кластерҳои пахта ва пешниҳодҳои амалӣ оид ба баланд бардоштани самаранокии иштирокчиёни занҷираи мазкур дар минтақаҳои агросаноатӣ ташкил медиҳад. Унсурҳои асосии навгониҳои илмӣ инҳоянд:

➤ дар асоси омӯзиш ва ҷамъбасти дастаҷамъонаи нуқтаҳои мухталифи назариявӣ таърифи ҳуди муаллиф оид ба мафҳуми “кластерҳои пахта” бо назардошти хусусиятҳои минтақавӣ ва ҳудудӣ муайян карда шудааст, ки он ба истеҳсол, коркард, нигоҳдорӣ, фурӯш ва то ба истеъмолкунандаи ниҳой расонидани маҳсулоти соҳаи пахта, таъмини рақобатнокии иштирокчиёни занҷираи истеҳсолии он равона карда шудааст;

➤ арзёбии принципҳо ва функцияҳои асосии ташаккули кластерҳои пахта дар минтақаҳои агросаноатӣ, ки ба баҳои методӣ-услубии фаъолияти дастаҷамъонаи иштирокчиёни занҷираи мазкур, баланд бардоштани самаранокии соҳаҳои комплекси агросаноатӣ ва таъмини рушди устувори иқтисодии минтақаҳои кишвар нигаронида шудаанд;

➤ самтҳои асосии ташаккули кластерҳои пахта дар минтақаҳои агросаноатӣ арзёбӣ гардидааст, ки он бо назардошти хусусиятҳои минтақавӣ ва табиӣ-иқлимӣ рушди соҳаи пахта, ки ба истифодаи оқилонаи иқтисодии захиравӣ-табиӣ, ҷалби бештари сармоягузориҳо, алоқаҳои ҳамгирӣ ва кооператсияи истеҳсолот ва дар заминаи онҳо зиёд гардидани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти он дар минтақа нигаронида шудааст;

➤ дастгирии давлатии ташаккули кластерҳои пахта дар минтақаҳои агросаноатӣ баҳогузорӣ ва натиҷагирӣ карда шудааст, ки он ба таъсиси корхонаҳои саноатии коркарди нахи пахта ва ҷойҳои нави корӣ, дастгирии молиявии корхонаҳои пахта ва иштирокчиёни занҷираи он, баланд бардоштани самаранокии иқтисодии кластерҳои пахта дар минтақаҳои агросаноатӣ равона карда шудааст;

➤ таҳияи пешниҳодҳо оид ба фаъолгардонии ҷалби сармоягузориҳо ба ташаккули кластерҳои пахта, ки ба беҳтаргардонии вазъии молиявӣ-иқтисодии иштирокчиёни занҷираи он, баланд бардоштани самаранокии

истеҳсолоти соҳаи пахта ва таъмини аҳоли бо маҳсулоти коркарди саноатии он, инчунин, рушди устувори иқтисодӣ-иҷтимоии минтақа равона гардидаанд;

➤ самт ва роҳҳои асосии баланд бардоштани самаранокии кластерҳои пахта дар минтақаҳои агросаноатӣ, ки ба зиёд гардидани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти агросаноатӣ, рушди инноватсионии корхонаҳои коркарди саноатӣ, беҳтар шудани сатҳу сифати зиндагии аҳоли ва таъмини рушди устувори минтақа мусоидат менамояд.

Саҳми шахсии довталаб дар он муайян мегардад, ки иҷрои нақшаи кори диссертатсионӣ, аз ҷумла интихоби мавзӯ, асосноксозӣ, мақсад, вазифаҳо, мубрамият ва аҳаммиятнокии он аз ҷониби диссертант иҷро гардидааст. Тавсияҳои кори илмӣ метавонанд ҳангоми татбиқи сиёсати кластерикунони минтақаҳо, ташаккули кластерҳои пахта ва шаклҳои пешқадами муносибатҳои ҳамгирӣ ва кооператсияи истеҳсолот, таъмини фаъолияти самараноки соҳаи комплекси агросаноатӣ мавриди истифода қарор дода шаванд.

Ҳамчунин, коркарди илмӣ муаллиф дар раванди таълим дар Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ҳангоми омӯзиши курсҳои таълимии “Иқтисодиёти КАС”, “Иқтисодиёти милли” ва “Иқтисодиёти минтақавӣ” истифода бурда мешаванд.

Натиҷаҳои таҳқиқот. Дар муқаддима мубрамияти мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаи азҳудшудаи масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объект ва мавзӯи таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назариявӣ ва методӣ, наwgониҳои илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ муайян карда шудаанд.

Усулҳои таҳқиқот. Дар ҷараёни таҳқиқот усулҳои зерин, ба монанди усули монографӣ, таҳлили омӯрӣ, математикӣ - иқтисодӣ, демографию қиёсӣ ва таҷрибавию озмоишӣ истифода бурда шудаанд. Истифодаи усулҳои мазкур натиҷабахшии ташаккули кластерҳои пахта ва идораи самараноки ҷараёни кооператсия ва ҳамгирӣ, асоснок намудани натиҷаҳои назариявӣ - амалӣ, хулосаю пешниҳодҳои таъмин менамоянд.

Заминаҳои назариявӣю методологии таҳқиқотро муқаррароти бунёдии назарияи иқтисодӣ, асарҳои классикони илми иқтисод, асарҳои олимони-иқтисодшиносони ватанӣю рус оид ба масъалаҳои ташаккули кластерҳои пахтаи минтақаи Хатлон ташкил медиҳанд. Моҳияти омӯзиши ҷанбаҳои назариявии мавзӯи интиҳобгардида дар он зоҳир

мегардад, ки натиҷаҳои бадастовардари олимони ва коршиносони ба таҳқиқоти масъалаҳои ташаккули кластерҳои пахта машғулбуда метавонанд мавриди истифода қарор диҳанд.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ ба талаботи шаҳодатномаи ихтисосҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ мутобиқат мекунад.

Вобаста ба маводи таҳқиқоти диссертатсионӣ 11 - мақолаи илмӣ, аз ҷумла 6 - тои он дар маҷаллаҳои шомили феҳристи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интишор гардидааст, ки ҳаҷми умумии онҳо 6 ҷузъи ҷопиро ташкил медиҳад.

Мундариҷаи асосии таҳқиқот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия дар нашрияҳои зерин инъикос ёфтааст:

I. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

[1–М]. Халифазода, Ҷ.Б. Ҷанбаҳои назариявӣ ва хусусиятҳои соҳавию минтақавии ташаккулёбии кластерҳои агросаноатӣ [Матн] / Ҷ.Б.Халифазода // Паёми молия ва иқтисод. – Душанбе. - 2021. – №1. – (25) – С. 178-183. ISSN 2663-0389.

[2–М]. Халифазода, Ҷ.Б. Кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа: баъзе ҷанбаҳои методологии ташаккулёбӣ ва рушди онҳо [Матн] / Ҷ.Б.Халифазода // Идоракунии давлатӣ. – Душанбе. - 2021. – №4/2. – (54) – С. 160-167. ISSN 2709-8567.

[3–М]. Халифазода, Ҷ.Б. Таҷрибаи хориҷӣ оид ба ташаккул ва рушди кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа [Матн] / Қ.Қ.Давлатзода, Ҷ.Б.Халифазода // Паёми политехникӣ. – Душанбе. - 2021. – №3. – (55) – С. 88-93. ISSN 2520-2235.

[4–М]. Халифазода, Ҷ.Б. Муаммоҳои ташаккулёбӣ ва роҳҳои рушди кластерҳои агросаноатӣ дар шароити минтақа [Матн] / Ҷ.Б.Халифазода // Паёми молия ва иқтисод. – Душанбе. - 2022. – №1. – (30) – С. 245-252. ISSN 2663-0389.

[5–М]. Халифазода, Ҷ.Б. Рушди кластеркунонии соҳаҳои комплекси агросаноатӣ дар вилояти Хатлон [Матн] / Ҷ.Б.Халифазода, М.Х. Халифаева // Паёми молия ва иқтисод. – Душанбе. - 2021. – № 3 (32). - С. 229-237. ISSN 2663-0389.

[6–М]. Халифазода, Ҷ.Б. Фаъолгардонии ҷалби сармояҳо ба рушди кластерҳои пахтакорӣ дар минтақа [Матн] / Э.Н.Шералиев, Ҷ.Б.Халифазода // Идоракунии давлатӣ. – Душанбе. - 2022. - № 4-1 (58). - С.116-123. ISSN 2709-8567.

II. Мақолаҳо ва фишурдаи интишорот дар маҷмуаҳои дигар:

[7-М]. Халифазода, Қ.Б. Кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа: принципҳои рушд ва функсияҳои асосии онҳо [Матн] / Қ.Б.Халифазода // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Идоракунии зиддибуҳронӣ: таҳлил, баррасӣ ва ҷустуҷӯи механизмҳои бартарафсозии он» (Душанбе, 25-26-уми ноябри соли 2021). - Душанбе 2021.- АИДНПЧТ. С- 423-432.

[8-М]. Халифазода, Қ.Б. Кластерҳои агросаноатӣ: муаммоҳои ташаккулёбӣ ва роҳҳои рушди онҳо [Матн] / Қ.Б.Халифазода // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Тоҷикистон дар низоми муосири муносибатҳои молиявӣ-қарзии байналхалқӣ», (Душанбе, 26-уми ноябри соли 2021). - ДДМИТ.-2021. С-305-310.

[9-М]. Халифазода, Қ.Б. Самаранокии алоқаҳои кооператсия ва ҳамгирӣ дар рушди кластерҳои агросаноатӣ [Матн] / Қ.Б.Халифазода, Бобошеразода Н.Қ. // Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Рушди менеҷменти инноватсионӣ ва нақши он дар татбиқи ҳадафҳои стратегии кишвар» бахшида ба 30-солагии Иҷлосияи тақдирсоз (ш. Душанбе 29-уми октябри соли 2022, ДДМИТ). Душанбе.-2022.-С-143-148.

[10-М]. Халифазода, Қ.Б. Ҳолати кунунии рушди соҳаҳои комплекси агросаноатӣ дар вилояти Хатлон [Матн] / Қ.Б.Халифазода // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ бахшида ба Рӯзи кормандони мақомоти андоз дар мавзӯи «Низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таъсири он ба инкишофи иқтисодиёти миллӣ: воқеият ва дурнамо» (Душанбе, 7-уми майи соли 2022, ДДМИТ) Душанбе.-2022.- С-250-258.

[11-М]. Халифазода, Дж.Б. Оценка эффективности производственной интеграции и кооперации в системе агропромышленных кластеров [Матн] / Дж.Б.Халифазода // Международный научный журнал ЕпсИезз ш Science. Алматы, Казахстан. С-144-149. 17 декабря 2022. Light

Қарор қабул карда шуд:

1. Диссертатсияи Халифазода Қ.Б. дар мавзӯи «Арзёбии самаранокии кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа (дар мисоли кластерҳои пахтаи минтақаи Хатлон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ пешниҳод гардидааст, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

2. Автореферати диссертатсия мухтавои таҳқиқоти Халифазода Ҷовидон Бобохонро инъикос мекунад.

1

3. Интишороти докталаби дараҷаи илмӣ мазмун ва муҳтавои асосии диссертатсияи анҷомёфтaro дарҷ мекунад.

4. Диссертатсияи Халифазода Ҷ.Б. дар мавзуи «Арзёбии самаранокии кластерҳои агросаноатӣ дар минтақа (дар мисоли кластерҳои пахтаи минтақаи Хатлон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ барои баррасӣ ва ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-014-и назди ДДМИТ пешниҳод карда шавад;

5. Назорати қарори мазкур ба зиммаи раиси шурои олимони факултет вогузор карда шавад.

Қарори мазкур дар ҷаласаи васеи ғайринавбатии Шурои олимони факултети иқтисод ва бизнеси Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон аз «29» 04 соли 2023, суратмаҷлиси № 8 қабул гардидааст.

Раиси шурои олимони факултети
иқтисод ва бизнеси ДДМИТ
н.и.п., дотсент

Сатторзода Б.А.

Котиби илмӣ шурои олимони
факултети иқтисод ва бизнеси ДДМИТ
н.и.и.

Шодиев Ф.Т.

Муқарриз:
н.и.и., дотсенти кафедраи иқтисоди
корхонаҳо ва соҳибкории ДДМИТ

Қодиров Ф.А.

Муқарриз:
н.и.и., дотсент, мудири кафедраи
иқтисод ва идораи КАС-и ДМТ

Тағоев Ҷ.Ҳ.

Имзоҳои Сатторзода Б.А., Шодиев Ф.Т.,
Қодиров Ф.А.- ро тасдиқ менамоям:

Сардори шуъбаи кадрҳо
ва корҳои махсуси ДДМИТ
«02» 05 2023 с.

Шарипов У.А.

Имзои Тағоев Ҷ.Ҳ.- ро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ
«02» 05 2023 с.

Тавқиев Э.Ш.